

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi román kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot úgy a Lap szellemi részét illető cikkeket, mint az előfizetési pénzek adójaiért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 frt, a „Közművelődés“ szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küll félévre 2 frt, negyedévre 1 frt. deadók.

Mindszenty-társaság.

Hogy oly korán elhalt egyik jelesünk, Garay Alajos, mily életrevaló eszmét pendít tt meg, pár nappal bekövetkezett halála előtt, a „Magyar Katholikus“ hasábjain egy kath. szépirodalmi társaság alapításának tervezésével, és hogy mily helyes uton járt lapunk, midőn ezen eszmét, a derék tervezőnek némsokára bekövetkezett halála után sem engedte a pusztában kiáltó szavaként elhangzani, hanem azt magáévé téve, egy vezércikkben igyekezett olvasóközönségével is megismertetni. tért nyitva egyszerűs mind az esetleges hozzászólásoknak: bizonyítja ezt nemcsak azon körülmény, hogy lapunk ezen cikkét a veterán és vaskövetkezetességű kath. magyar napilap, a „Magyar Állam“ és a „Magyar Katholikus“ megle felkarolásban részesítették, hanem azon külföldi visszhang is, mely idevonatkozólag a »Veszpremi Közlöny« legutóbbi számának vezérhelyén jelent meg s melyet egész terjedelmében imé itt közlünk:

Innsbruck, 1886. május 7. A „Magyar Állam“ 119. számában a gyulafehérvári »Közművelődés« bizonyos indítványának részletes közlését találjuk, mely indítvány egy Mindszentyről elnevezendő szépirodalmi társaság alakítását célozza. A derék veterán lap szívesen teszi a magáévé elvben, s helyeslése tárgyává ez indítványt, megjegyezve, hogy ezt általános hozzászólásra tűzi ki. S méltán. Midőn ugyanis itt a külföldön napról-napra fokozódó örömmel észleljük a katolikus körök és irodalmi egyesületek munkálkodásának üdvös eredményeit: önkénytelen is fölmerül elszomorodó szívünkben a vágy: vajon mikor fog egy ily áldásos szövetkezés hazánkban is aktív dologgá lenni; — mikor tudjuk, hogy odahaza még úgy sem állnak vallási ügyeink, mint idekinn. A hitközöny általános elharapózása mindinkább elhagyatottá teszi az egyházat, az oltárt. S míg itt egy honfitársam örömmel beszélt el, hogy köznapokon egy melléktemplomban 40—50 középszerű embert áldoztat, addig — tette hozzá fájda-

lom. otthon ünnepeken is alig rug ennyire az áldozók száma. Honnan e jelenség? — Szomorú emlékeket kellene bolygatnom, tán sebeket is feltépnem, ha e kérdés minden oldalát szellőztetni szándékoznám. S így csakis az irodalmi szempontra utalok, a többit fejtsek ki mások, nálam illetékesebbek is, erősebbek is. Mondom a külföldi kath. irodalmi egyesületek hatását érezni lehet mindenütt; s ha a tudományban nem is oly erősen, de társadalmi s vallási téren bizonyára, azon alapos, maradó be-nyomásokkal, melyek a katolikus kultust minden időben jellemezték. S ha egy pillantást vetünk a történelemre, a társadalmi sebeire, e működés logikai következetességét megtagadni, a benne rejlő vezér-elveket el nem ismerni, helyességöket nem méltányolni. — egyszerűen lehetetlenség. Mint Ariadne fonala, úgy vezetnek be mindezek az események utvesztőjébe, biztosan, s megmutatják a bajok legnagyobb legtermékenyebb forrását, valljuk meg, a szépirodalomban, mely a társadalmi s vallási állapotoknak mindenha nemcsak kifejezője, hanem hatalmas szabályozója is volt. Mint Homér, Vergilius s a követő iskolák idejében, úgy hatott az a középkor napjaiban. A görög birodalom bukása után a régi termékek átjutnak Európába, s a klasszikusok megteszik a maguk körfutását. Plató elvei, Arisztoteles tudományos felfedezései, hatásukban elhalványulnak a költők s a legalább költői hatású, kifejezésű művek mellett, s azaz Európa, mely a renaissance korában elének lép, társadalmi színezetét tekintve, korán sem a tudósok ideáiban sűtkérezik. A protestantizmust, hogy csak nálunk említsem a dolgot, tudvaleg ismét csak a költészet veszi legtöbb tekintetben karjaira, míg az újabb kor szkepticizmusát, romlott elveit, nagy, de megtévedett költői szellemek viszik át a családba, innen a társadalomba. Ki ne ismerné Byron-t, Goethét, Petőfit s a többit? — míg a tudósok, mint valami mérges pókok, portól lépve, csak néha, e nagy tévedőktől látva, ismerve egy-egy szoba szögletében szövök veszélyes hálóikat. Szóval, az erős társadalmi válság ott kezdődik a csa-

lád elvállastalanodásában, elközönyösödésében, mint Jungmann is beszéli, s ha ez áll, akkor jórészen ott a szép-irodalom porlepte talaján vagy fényesre mázolt szalonjaiban, melyekben a család tagjai, a nem-tudósok, a költők, színészek, a művészetek fiai és pártfogói tolongnak, — no meg a szabadkőművesek, ott kell az orvoslást megkísérlelnünk, mondom, nemcsak a tudományban, a tudósok ellen, a kiknek ugys „füleik vannak a hallásra“ de nem akarnak hallani, „szemeik vannak a látásra“, de nem akarnak látni, vagyis nem fogadják el argumentumainkat; miért? — egyszerűen azért, mert nem akarják azokat elfogadni!

Mondom, a szépirodalomban kell keresni az orvos-ságot, mint azt már nálunk is bizonyára sokan és sokan megmondották. Lám, a németeknél, francziáknál nagy szépirodalmi vállalatok, irodalmi színvonalon álló művek, ifjusági egyesületek összekötő füzetei (minő pl. a „Monat-Rosen“, mely kézirat gyanánt kiadva, füzeteiben német, francia s olasz nyelven terjeszti az ifjuság körében a „kath. szép“ ismeretét) — állnak előttünk példányokul; s mi, az a 8—9 millió katolikus, nem birunk föl tartani egyetlen szépirodalmi lapot, mely köztünk a szkolasztikus, vagy jobban mondva: katolikus „jó-szép“ szellemét terjesztené. — Katolikus költőink művei nem adatnak ki, vagy senki által sem kerestetnek, — még papok által sem; az, a mi megjelenik, tisztelet-becsület egy-két kivételnek, de két-három fecske nem csinál nyarat, mondom, a mi megjelenik, jobbára idegen, fordítás, nem a mi szellemünknek való, vagy htvány férczelmény, frázishalmaz, elhamarkodott laza munka, mely az irodalmi színvonalat sem üti meg, — míg a rossz sajtót tudatosan pártoljuk epikuri semmittevésünk tömjénezésére, bár mi alattunk folyik az ellenség ördögi munkája; — oh, ehhez nem kell hazafiság, ehhez semmi köze a katolikus hazafiságnak, mely hazáját vallásában, s vallását hazájában szereti! — Legalább ilyennek látjuk mi a távolból hazánk katolicizmusát.

Vaknak kellene lennie, ki nem látná be, hogy ily viszonyok közt egy erős, legalább quoad membrorum multitudinem erős szép irodalmi társaságra (a „Köz-művelődés“ bizonyosan tollhibából „költészeti“ v. „költői“-t ír) van szükségünk, mely alkosson és terjessze műveit; írjon, ajánljon és vegyen. Erősnek kell lennie; mert meg lehetünk róla győződve, hogy első lépéseiben a jó Istenen kívül másra alig számíthat, — s a közönségtől, míg ez kézzelfogható bizonyítékokat nem lát; míg maga a társaság által rá nem beszéltetik; míg a megszokott sima és diszes kiadványok helyett új, ép oly diszes kiadványokkal kárpótolva nem érzi magát, mindaddig a közönségtől pártfogást várni nem lehet. — De bármint intsen, biztasson is a jövő, annyi bizonyos, hogy egy kath. szépirodalmi társaság, — nevezük azt el bárkiről, a czim nem eszenzialiás, — elkerülhetetlenül szükséges, ugy, hogy azt tovább nélkülözni nem lehet, nem szabad, hacsak az ellenséget megvetni nem akarjuk, mely a kath. halogatás alatt bizton végzi a maga mételyező munkáját; mely lerontva a közönségben az erkölcsiség igazi mértékét, pogánynyá teszi azt. Vagy rá kell-e mutatnom a vészesen fejlődő jelenségekre: minő a középosztály nagy részének telfogása — nem a vallás főigazságairól, — de az erkölcs

jó s rossz megkülönböztetésében á la Kock, Zola, Dumas és a többi! — S ha így állanak a viszonyok, — pedig, fájdalom, így állnak, — akkor ebből logikai bizonyossággal következik, hogy a társaságnak minél előbb meg kell alakulnia.

Vagy többet mondunk: meg kell alakulnia abban az időpontban, melyre a M. Állam kitűzte, aug. első hetére. Nem hozok föl semmi újat, de a következtetést, vagy inkább tételt, bebizonyítani legalább is hasznos dolognak tartom. Nekünk ugyanis okulnunk kell, mikor mindenki látja, mily szépen alszanak el, feledtetnek el nálunk a legszentebb ügyek, ha azok egyszer apró vitatkozások, halogató bizottságolások tárgyaivá tételnek az első lökés előtt. Tényeket hozhatnék elő, ha nem lenne okom lobbanékonyosságunkat kimélni, vagy egyeseket nem háborítani; s ha e tények nem volnának ismeretesek széltében, jeieül, hogy sokat beszélő, ígérő, halogató, de keveset tevő emberek vagyunk, mi 8—9 millió katolikus. Avagy mióta keseregjük jogainkat, melyektől megfosztattunk? Mióta, az Isten tudja, mióta emlegetjük már a híres „tö-mörülést!“ Mennyit tanácskoztunk kath. pártokról . . . s hol az eredmény? Hát bizony sehol: mire kibeszéltük magunkat, elfeledtük, hogy mit akartunk, mint a gyerekek, — s akkor újra kezdődött az álom, a felébredés, sopánkodó semmittevés, s ez így ment, megy, s tán így fog menni mindig, ha ugyan hamarosan tette éledt bölcseséggel bele nem kapunk a mulandóság pergő kerekébe.

Most már tenni kell, s az első lépés a nagygyűlés. Az idő gyorsan halad, a veszteség növekedik minden percz rombolásával; minden másodpercnyi halogatás bün, súlyos bün lesz azokra, kiknek tenniök kellene. Ne várjon a papság mindent a nm. püspöki kartól, melynek hazafias és szent tevékenysége annyi oldalról igénybe van véve; és a világi katolikuság ne háritson mindent a papokra. A ki érzi a szükségét, s helyzeténél fogva hivatását, legyen férfi, ne várjon azokra, kik ébredni nem tudnak, vagy nem akarnak. A magyar klérust fényes tehetségekkel ruházta föl az isteni Gondviselés; helyzetének fontosságá, befolyásának biztossága tagadhatatlan, ha az egyesülés létrejön, míg egyenként állva, oly férfiak sem munkálkodhatnak sikeresen, mint Maszlaghy, ki e tényre a „Kath. Hetilap“ 1883. évi egyik utolsó számában (az 50. 51. Felhivás.) elszomorodva figyelmeztet.

Tenni kell! A hang meg van adva. S ha az első lépés meg lesz téve, azok, a kiket illet a szentesítés, nem fogják, nem foghatják ezt megtagadhatni, annyi bizonyos. A jelszó meg van adva; s a magyar katolicizmus agg, de mégis ifjú, hü védője fölemelte mellelte zászlaját, és az ifjabb írók kell, hogy őt kövessék mint fejöket, vezé- roket, központjukat. Lonkay ur beismerte, hogy a társaság eszméje jó; éreznie kell, hogy ily társaságunknak mielőbb kell lennie; tudja azt is, hogy ha most, melegebben nem hajtja végre a dolgot akár az ott jelzett, akár más alapon, az, mint sok más, elalszik örökre, s mi egy csalódással újra gazdagabbak, egy reménnyel újra szegényebbek leszünk. Az ügy tehát Lonkay uron, és pedig nagyrészt Lonkay uron fordul meg, ki ex natura rei annak kongató középpontja lett, mint a legtekintélyesebb kath. magyar hirlap szerkesztője. Vagy föllép tehát vele, s újabb jelét

adja régi következetességének, miért a magyar katolicizmus kell, hogy hálás legyen iránta, vagy nem . . . s akkor, — de hagyjuk e kételyt, mi hiszünk Lonkay Antal férfias, hazafias és tetterős jellemében, s az Egek áldása nem maradhat el!

V. Horváth József.

A váltakozó, vagy osztályrendszer-e előnyösebb a népiskolában?

A gyergyó-kerületi r. k. tanító-egylet által bemutatott pályamű.

— Irta: **Józsa Sándor**, tanító. —

(Folyt.)

No édes kolléga ur, az a) b) c) d) e) f) betűk alatt elmondottak alapján tartom én helyesnek a váltakozó rendszert illetve hátrányosnak az osztályrendszert nevelési szempontból.

II. E. F. Helyesebbnek tartom a váltakozó rendszert az osztályrendszer fölött azért, mivel az előbbi mellett a népiskolai oktatásban nagyobb siker érhető el, mint az osztályrendszer mellett. Lássuk:

a) Váltakozó rendszer mellett a tanító a 2. év kezdetén tájékozva van tanítványainak ismeret köréről; tudja, mit tanultak, mennyire haladtak a múlt évben, melyik tárgynál és melyik gyermeknél maradtak hézagok a tananyag feldolgozását illetően — betegség srb. körülmények miatt, — és ezt tudva, azon kezdi működését, hogy a hézagokat betöltse, a múlt évi tananyagot, melyet ő dolgozott föl, ismételtesse. Ezt pedig könnyen, idővesztegetés, tapogatás nélkül teheti, mert hiszen teljesen ismeretes azzal. — És midőn az itt-ott maradt hézagok rövid időn betöltettek, s az általános ismétlés könnyűszerrel megtörtént: hézag nélkül, egyenletes alapon haladhat tovább növendékeivel. — Ugyanezen eljárást ismétli és ismételteti a 3) 4) 5) és 6) év elején, miáltal a tankötelezettség egész ideje alatt a haladás, egyenletes, egyöntetű, hézagtalan lévén: okvetlenül teljesebb és dusabb eredmény érteik el. E mellett, mint már említtve volt, jelentékeny idő takarítatik meg, mi szintén előnyére szolgál a tananyag részletes és nyugodt feldolgozásának.

Az osztályrendszer mellett ezen előnyök elesnek, mert ott tanév elején nem tudja a tanító, mit tanultak tanítványai a megelőző évben — a másik kolléga keze alatt, nem tudja hol vannak hézagok, milyen tehetségűek és előkészültek a gyermekek, s míg ezekkel tisztába jő, sok idő vesz el haszon nélkül, és minden idő vesztegetés, tapogatózás dacára sem lehet oda vinni a dolgot, hogy a tanítás egyenletesen, hézagtalanul folyjon tovább.

b) A váltakozó rendszer behozatala esetén a tanító, — mivel tudja, hogy mindvégig ő fogja vezetni ugyanazon gyermekeket, már előre is több érdekléssel, nagyobb szorgalommal, fokozottabb odaadással forgolódik az oktatás-, nevelés sikeresebbé tétele körül, mert érzi, hogy mind jobban megveti az alapot, a későbbi haladás annál inkább meg lesz könnyítve — saját maga részére; ha hanyagol, neki gyűl meg a hézagok miatt baja később is.

De fokozni fogja szorgalmát már csak azért is, mivel az első osztályban kezére bocsájtott gyermekeket mindvégig ő tanítván, az esetleges hiányok okát a felsőbb hatóság egyenesen az ő személyében keresheti, mert más tanító ama tanulók oktatás nevelésére közvetlenül nem folyt be. A kitűnő sikerért pedig szintén egyedül ő fogja illelni az elismerés. Az osztályrendszer mellett jól lehet megítélni a tanítókat. (Gyakorlati Mihály: Ugy-e??)

A váltakozó rendszer mellett haladó tanítóknak végre nemes verseny fejlődik ki, mindenik fényesebb sikert óhajtván felmutatni: egyik is, másik is kétszeres erővel iparkodik, nehogy ő gyengébb tanítónak látszassék kortársainál. Ezen féltékenység vagyis verseny ismét olyan tényező, mely az oktatás-, nevelés előnyére minden bizonynyal egésséges befolyást gyakorol. — Ez is a váltakozó rendszer mellett szól, bizonyítván annak előnyösebb voltát.

c) a váltakozó rendszer mellett több siker mutatható föl továbbá azért is, mert itten a tanító (egy év után) jsmervén tanítványait: a kérdéseket azok képzettségéhez észjáráshoz mérten tudja feltenni; a gyermekek nyelvéhez jobban le tud ereszkedni s azok gondolatait, ismert anyagait annál hathatósabban kiaknázhajtja, a kérdve kifejtő tanalakat biztosabban használhatja, s így tanítványainál sokkal gyorsabban fejlesztheti az itélő, gondolkozó, következtető stb. tehetségeket. A gyermekek szintén jobban megértik velük haladó tanítójukat, mert több évi együtt-lét alatt módszeréhez, kérdéseikhez hozzá szoktak. — Ez elvitázhatatlan valóság. Hiszen gyakran láthatjuk, hogy ha valamely gyermeket tanítója kérdez: szépen felel, míg ha ugyanazon tárgyról idegen ember intéz kérdéseket hozzá: gyakran habozó, helytelen választ ad reá; igen, mert emennek kérdései szokatlan alakúak illető növendék előtt.

Az osztályrendszer mellett minden évben új módszerrel (vegyük csak pl. a betűírást) új kifejezésekkel kénytelen találkozni a gyermek, s míg ez khez hozzá törődik, míg a régiektől elszokik, míg tanító s tanítvány egymást jól megismerhetik e téren: ismét igen sok idő áldoztatik föl — mi ismét a váltakozó rendszer malmára hajtja a vizet.

III. (E. J.) Helyesebbnek tartom a váltakozó rendszert a tanítói tekintély és képzettség emelése és megővése végett

a) Néhol a nép azon balvéleményben van, hogy az állandóan I. vagy II. tehát alsóbb osztályban működő tanító kevesebb képzettséggel rendelkezik, mint a felsőbb osztály tanítója. Ezen vélekedés pedig nagyon természetesen ama tanítók tekintélyén érzékeny csorbát ejt; sőt e vélekedés tudata a tanítók között surlódásokat, egyenletlenségeket idézhet elő. — Az oktatás hátrányára. Ezzel kapcsolatosan megtörténhetik, hogy a felsőbb osztály tanítója kicsinylőleg nyilatkoznék az alsóbb osztály tanítója felől, kitől nem elég készületen kerülnek föl a gyermekek, mi ismét a tanítói tekintély csorbítására s kellemetlen surlódásokra szolgáltatna sajnos alkalmat. — A váltakozó rendszerrel egyik tanító sem vethet a másikra, mert egyiknek működése nem függ össze a másik tan-működésével. Az igaz, megeshetik az osztályrendszer mellett, hogy az alsóbb osztály tanítója olyan gyer-

mekeket is bocsát át a felsőbb osztályba, kik talán még alig elégségesen sem végezték el az illető osztály tananyagát, de nagyon rendetlenkedők, rossz magaviseletűek, restek, rendetlenül látogatják az iskolát, s ezek miatt több év óta vannak ugyanazon osztályban visszamaradva; ezektől minden áron szabadulni kíván a tanító, megunta már nézni őket, meg szegényt is hoznak reá minduntalan, és ezen okok nyomása alatt elégséges bizonyítvánnyal elébb tolja őket, hogy kinlódják a másik — kolléga is velük stb. Ilyenkor jogos lehet a felsőbb osztály tanítójának panasza, de azért káros marad az a tanítói egyértésre és tekintélyre nézve. (Hát az ilyen szegény gyermekkel mi történik? Megesik nagyon könnyen, hogy az egyik osztálytanító is, figyelmén kívül hagyja, mert alapismeretei oly igen hiányosak, hogy ott t. i. a felsőbb osztályban lehetetlenség haladni vele, az osztály népességét pedig egy két gyermekért késleltetni nem lehet — és ama szegény gyermeket egyik oszt.-tanító is, másik is elébb bocsátván csupán azért, hogy minél hamarabb szabaduljon tőle: az átszuszik az iskolán a nélkül, hogy a nevelés-oktatás áldásaiban a többiek módjára részesült volna. — Az ilyen fajta gyermekek az illető iskolák és tanítóknak tekintélyét úgy hiszem nem fogják emelni!)

A váltakozórendszer mellett mindenik tanító ugyanazon munkát végzi s így mindenik egész valóságában mutatja be magát, mi által a népnek említett rossz vélekedésére s egymás közötti surlódásra ürügy nem adatik.

b) ha a tanító folytonosan egy osztályban működik, az örökös egyformaságot, szerény véleményem szerint, megunja, attól mintegy megcsömörlik, lelke elveszíti ingerét.

Érdekeltséget már nem találván, tanítása gépiessé válik, mi a tanulók lelki tehetségeinek elnyomorítását, s felületességet idéz elő. Szerzendő magasabb ismereteit amugy sem értékesíthetné, mert nincsen kilátás arra, hogy felsőbb osztályba juthasson és így elszökik az olvasástól, önképzéstől s visszamarad. A saját osztályának tananyagát ismeri ugyan s gépiesen halad a megszokott kerékvágásban, látszólag meglehetősen eredményt is mutat föl, de a többi osztály tananyagáról, módszeréről nem tájékozhatja magát: gyűléseken, vitatkozásoknál e miatt csak szűk körben mozoghat, a népiskolának csak hatodik részével ismeretes, mi gyakran szegényt hoz fejére, mert, keveset tud, hátramaradt; már pedig a tanítónak nem szabad szűkkörű ismeretűnek lenni, nem szabad hátramaradni, tőle napjainkban igen sok és széles ismereteket vár a társadalom (tőle kérnek tanácsot) s ha gyengéjét e tekintetben elárulta: oda tekintélye is. Ide vezet az osztályrendszer (Gy. M. alig tudom megallani, hogy e pontoknál közbe ne szóljak, sokban nincs igaz a E. J. kollega urnak. . .)

(E. J.) A váltakozó rendszernél már minden évben újabb meg újabb tanítani valók kerülnek elő fokozatosan s e váltakozás által az érdekeltség ébren tartatik. Hogy itten a tanító kötelességének megfelelőhessen, folytonosan olvasgatnia, tanulnia s az előadásokra készülnie kell (az új tananyag miatt,) miből következik, hogy ezáltal ismerete is fokónként gyarapodik s szellemi gazdagságban

— ennek folytán — állandóan polgártársai fölött marad, tekintélye csorbát nem szenvedhet, s mivel a tanítás az új tananyagok miatt mindvégig érdekességet kölcsönöz: a tanító örömelebb bibelődik vele s az eredmény így gazdagságban leendő.

c) Ha az I. osztálytól kezdve végig fölvezeti növendékeit a tanító azoknak lelki fejlődéseit, változásait, hajlamainak fordulatait figyelemmel kísérheti, miáltal lélektani ismereteket szerez magának a nevelés javára; úgy a szülőknél is jó tanácsokat szolgálhat a felől, hogy gyermekeik milyen pályára lennének legalkalmasabbak hajlamaiknál stb.-nél fogva.

E jó tanácsok révén a szülők előtt ismét emelkedik a tanítói tekintély. Ez is a váltakozó rendszer mellett bizonyít.

d) osztályrendszer mellett az alsóbb osztályok tanítói azon hiter táplálják keblükben, mintha a felsőbb osztályok növendékeit százszorta könnyebb volna tanítani, sőt az semmi különös nehézséggel nem járna, mely vélekedés azon következtetést vonhatja maga után, hogy ők súlyosabb munkával vannak terhelve ugyanazon fizetésért, igazságtalanságot látnak a dolgoknak ilyenképpen való állapotjában mi ismét bizalmatlanságnak keblemelenségeknek vethet meleg-ágyat.

A váltakozó rendszer mellett ellenben mindenik tanítónak alkalma van személyes tapasztalatok útján meggyőződni arról, hogy minden fokon, mindenik osztályban megvan a tanítói életnek árny és fénydala vagyis nehézsége stb., és így sem egyik, sem másik nem képzelődhetik a tehernek — látszólagos — igazságtalan megosztása felett. Mindenik egyaránt élvezheti örömeit és keserűségeit a teljes népiskolai tanítás-nevelésnek. Ezen körülmény pedig a tanítók között a kollégialis elismerést, kölcsönös szeretetet, tiszteletet jóval inkább ébren tartandja s közvetve növeli a tanítói tekintélyt, mert, hogy a tanítók tiszteltessenek mások által, először nekik maguknak kell egymást tisztelniök, egymás fáradsága iránt elismeréssel lenniök — s azzal a tanítói tekintélyt fontartaniök. — Ez is a váltakozó rendszer mellett tanusodik — jó oldalról!

Nem is folytatom tovább fejtegetéseimet. Végezetül még csak annyit kívánok fölemlíteni édes Gy. M. kollega ur. hogy: az iskolázásnak külföldön is, nálunk is azon célja van, hogy a gyermekek ismereteket szerezzenek, lelki tehetségeik helyesen fejlesztessenek, jó magaviseletűekké, vallásosokká, erényesekké, nyílt szívűekké, becsületesekké stb. neveltessenek; szóval a társadalmi életre alaposan előkészítsenek. Ezek tekintetében pedig mint láttuk, a váltakozó rendszerrel nagyobb sikert lehet elérni. No, és ha ezekhez hozzászámítjuk azt, hogy a gyermekek külföldön is csak gyermekek, nálunk is csak amolyan gyermekek, kiknek mindazokra szükségük van: akkor elmondhatjuk, hogy a mi viszonyaink e téren nem különböznek a külföld e nemű viszonyaitól, azért tehát a váltakozó rendszer külföldön is, nálunk is egyenlő, — csak jó gyümölcsöket teremhet, miért is annak, a többi (6) tanítóval bíró népiskolákban leendő meghonosítását, illetőleg behozatalát melegen ajánlhatom.

No édes Gy. M. kolléga ur; mit szól mindezekhez?
Ugyebár, megértett jól, kezét nyujt, hozzám csatlakozik,
hogy az eredményt a váltakozó rendszer javára még
most kihirdethessük?

T Á R C Z A.

Ünnepi naptár.

Verses jelmondatokban.

(Folytatás.)

Máj. 21. Nagy-Konstán császár hv.

Nagy-Konstantinról kegyelettel versem emigy szól:
»E jelben győzesz!« — nékem erős hitem ez.

Sz. Hospitz remete, hv.

„Hospicz“ Nizza körül remetéskedik, él csoda-szentül;
Hagyd őt vad lombard: dermed a kar's alabárd.

Máj. 22. Sz. Julia sz. és vt.

Vandalok adják el; Szyrus veszi meg, kivel átkel:
Korziká révpartján oltja ki durva pogány.
Karthagói nemes, ragyogó szüz, szende, erényes,
Birni ilyen kincset Brescia büszke lehet.

Máj. 23. Sz. Deszö pk. és vt.

Lesz Didier — János, gaz Brunhild Herodiás-oz:
Bérgyilkok éri szíven. Tetteit áldja Vienne.

Sz. Vilmos pék, vt.

Szent hitü pék: minden tizedik süteményt viszi Isten
Szent Neviben a szegény. Fénylik is Isten egén.

Máj. 24. Sz. Janka, egyik szentasszony Jeruzsálemben.
A „szentasszonyokat“ deli hölgyek képviselik most:
Hang a humanismus, hogyha a lelke hiús.

Sz. Afra vt.

Ott van a szinkörben, s im! a vad nem tépi le szörnyen;
Ám de az emberi vad állatnál gonoszabb.

Lerina sz. Vincze, ei. hv.

Harcz fia; majd Lerinán lesz jámbor szerzetes; — irván
Hires böles műveket. Ir, ki nyer arra kegyet.

Máj. 25. Sz. VII. Gergely p. hv.

Gergely és Henrik a hires harcztot felidézik:
Védi az Ég az igazt és elenyésztí a gazt.

Sz. Orbán p. és vt.

A pásttor s császár, mi furán jó össze! im az már
Orbán=urí csiszolt; ez Lever=állati, zord.

Máj. 26. Sz. Néri Fülöp, hv.

Mint a megzart gőz a gyenge edényre veszélyt főz:
A forró szeretet törte meg e kebelet.

Sz. Eleúthér p. es hv.

Mint neve szól „szabad“ ő és felszabadítani törekvő.
Az mindenha szabad, kit nem igaz az anyag.

Sz. Ágoston pk. hv. az angolok apostola.

Angolszász és britt Istennek csarnokot épít;
Esdj nagy Térítő s Albion újra dicső.

Máj. 27. Sz. Pazzisi Magdolina.

Isteneért lángolt, fájdalmaiban csupa láng volt.
Ő neki tünni gyönyör és feloszolnia üdv.

Sz. János p. vt.

Lát a világtalan! ez János műve Zsarnoka mit tesz?
Bért ad a mint — ne kívánd — adni szokott a világ.

Sz. (Boëtius) Szeverin, bölcselő, országjár, vt.

Üldözi őt holtig „nagy“-nak gunyolt Teodórik.
Jóért így ki fizet? A hiu emberi kegy.

Imets F. Jákó.

Az öreg ur.

(Elbeszélés a magyar szabadságharcz idejéből.)

Irta: **Prokucek Sámuel.**

(Folyt.)

Jelige: Per crucem ad lucem.

A hajnal már közelgett, midőn kis szolgám Petrucz
hozzám jött és vigasztalni kezdett. Mintha mély álomból
ocsudtam volna fel, eszmélni kezdtem. A jelen körülmények
között hivatalos teendőimet folytatni, az erdőre
felügyelni lehetetlen volt. Családom lebegett majd lelki
szemeim előtt. Nőmhöz és gyermekeimhez kell mennem;
ez elhatározás új erőt kölcsönzött tagjaimnak. Szegény
kis szolgám hozott egy kis darab kenyeret és szalonnát,
mit ki tudja honnan szerzett s élembe raká. Én, ki már
majdnem 24 óra óta mit sem ettem, mőhon hozzá láttam
az evéshez.

„Petrucz fiám“ szólottam végre „most már köszö-
nöm neked azt, mit jó szívedből érettem tettél, ha Isten
eltávoztatja e zavaros időket, hidd el, vissza fogom fizetni
Most azonban el kell vállanunk. Én megkísértem bejut-
hatni a városba nőmhöz.“

A kis fiucska szomoruan hallgatta szavaimat s majd
határozottsággal szólott: „Üzön el domnule, mégsem ha-
gyom el, elkísérem én is, ki tudja nem lehetek-e valami-
ben hasznára?“

A fiu ragaszkodása jól esett nekem s meggondolván,
hogy segítségemre lehet, magamnál tartám. Még egy
utolsó „Isten hozzádot“ mondvá házamnak, mely annyi
boldogság tanuja volt s mely most leégve csupasz falai-
val oly szomoruan állott, felkerekedtem kis szolgámmal
a város felé.

Szándékosan az erdőt és kerülő utakat választottuk.
A nap kelőben volt; aranyos sugarai áttörtek a lombsá-
toron, melynek fái óriási oszlopok gyanánt magaslának.
A fák sűrűn egymás mellett nőttek, alsó galyaik nem fej-
lődhetvén ki, felfelé törtek, oly sűrű lombsátort képez-

ve, hogy még a legnagyobb eső is ritkán hatott át, míg a fák aljában moh és fű gyönyörű pázsitos utat alkottak, melyen nesztelen haladhatánk.

Olykor ha tisztás felé értünk Petrucz előre ment, ovatosan körültekintett s ha nem volt semmi gyanus a rigót utánozva tudtomra adá. Így haladhatánk vagy három óra hosszat senkivel sem találkozva. A nap már forróbban kezdett sütni a madarak hangicsálásától visszahangzott az erdő, midőn egy tisztás felé értünk, honnan zaj hallatszott; megállottam. A tisztás két erdő között terült el s a város felé vezető út mellett feküdt. A túl oldalon levő erdő már ritkább s kezdődnek a kopasz hegyek, melyek arany és ezüst ereket rejtegetnek mélyökben.

„Alljon meg domnule, én kikémelem miféle emberek vannak ottan“ szóló Petrucz s nesztelen suhant a tisztás felé.

Jó darab ideig kelle várakoznom míg visszajött.

„Baj“ van szólott „a merre szemem ellát az ut tele van lándzsás oláhokkal.“

„Már most mit tegyünk? A túl oldalra okvetlenül át kell jutnunk, ha a városba be menni akarunk.“

„Jó lesz ha várunk egy darabig talán eltakarodnak.“

Körülnéztem s egy bokor alatt gyorsan helyet foglaltam.

A bokor sűrűsége elfedett mindkettőnket, hogy csak a legóvatosabb kutatás fedezhetett volna fel bennünket.

Jó darab ideig időztünk itt. A lombokon fejünk felett kenderike kis fészke volt. A nőstény tojásain ült, a him koronkint elédelte hozott neki. Vig csicsergésök meghatá szívemet. „Mily boldogok vagytok kis madárkám!“ onkéntelen e sohaj tört ki keblemből. A földön s pázsiton bogarak mászkáltak, a kék és zöld szélű futoncok s más kisebb bogarak sokasága. A kék nefelejts virága teljében pompázott s más erdei virágok ezrei tarkákák a pompás zöld szőnyeget.

De hallga közelgő hangok, a tisztás felé három férfi közeleg.

Léleketünket is elfojtva hallgatóztunk. A három férfiú miután körültekintett, semmi emberi lény közéletét sem szemlélvén tőlünk alig tíz lépésnyire helyet foglalt.

Az egyik magas termetű, szelíd arcvonású fiatal volt, büszke tekintete alatt alázatosságot szinlelt; a más kettő egy kövér, popának látszó egyén s egy más szintén fiatal, de kin k arcvonásaiból a vadság és kegyetlenség első tekintetre felismerhető volt.

E három férfiú az oláh felkelő seregnek vezérei voltak: Janku, Bálint esperes és Axentye.

A kormánynak a havasok megmentésére irányzott törekvései már ekkor meg voltak hiúsítva. A mőczok fészkeinek bekerítésére kiküldetett Körösbányáról Csutak őrnagy, később Hatvani. Csucsá és Bánfy-Hunyad felől Buzgó és Vasvári két ágyuval és kis sereggel indult fel. Kolozsvár és Fehérvár felől is kellett volna seregnek indulni a havasok elleni hadműveletet egyszerre megkezdeni. A Kolozsvár felől jövő sereg Szász sz. Lászlón vesztegelt. Vasvári csapatja behatolt a hegyek közé mindenütt ingereltetve a hegyekről kövek és puskatüz által, míg nem egy szűk völgybe becsalott s itt minden oldalról bekerítették s az égbe nyuló sziklák tetejéről lehengetett szirt darabokkal pusztított el a honvédek egy része, mások

pedig a tengernyi lándzsás tömeg által podgyász szekereik mellett, bár halmokat emeltek maguk körül megölt oláhok testéből, hősieállítás után felkonczoltattak.

„Vasvári a leghősiesebben küzdve, számtalan ellenének osztva halált, csak miután maga és lova tömérdek sebekkel lőn rakva s száz meg száz lándzsadőfés és fejién kapott sebe miatt ellankadva térdre esett, csak ezután lett irtóztató módon felkonczolva. Fennlobogó tolla, leventei szép termete, bajnoki magaviselete seregesen vonta magára, kik benne a sereg lelkét — és méltán — tekintették. Társai közül csak három tiszt és néhány közzhonvéd menekült. Agyui örömrivalgás között vitetettek T. falvára.

Janku és társai beszélni kezdének.

„Minden jól fejlődik“ szólott Bálint esperes, a nép mindenünnen gyülekezik. Ki is állhatna a világ egykori ura, Roma hős unokáinak ellen? Talán ama maroknyi magyar sereg, mely Hatvani vezérlete alatt a városba bejuthatott? Mint bősüzt lavina sulyunkkal fogjuk őket összeszuzni.

„Megint vér ntás, mindenütt vérontás! Hát nem lehetne valamiképen békés uton elférnünk?“ Sohajtott Janku.

„Mit? Békét?“ szólott vadon Axentye, „köt-e békét valaha oroszlan tigrissel. Ni cs béke! Vér és pusztulás a magyarokra! Annyi évszázadnak tartozását kell visszafizetnünk, népünk martyrjai Hora és Kloska sirjaikból kiáltanak felénk: „itt az idő a gyűlölt jármot lerázni, ha bár patakozó vér árán!“

„Az Isten is megáldja ügyünket; míg a magyaroktól elvonja eszöket. A béke alkudozások már a mieink közül sokak fülében kellemesek kezdének lenni. A renegát Drágos e békekövet mézes, mázas szavaival már sokakat befont, de ime egyszerre megjelenik Hatvani s kardjával szét vágja a béke alkudozásokat. Sebai, a rokad saját vermében fogjuk majd el.“ Szólott Bálint esperes és önelégült mosoly vonult el kövér ajkain.

„Mit te is, Istennek felszentelt papja, te is a vérontás híve lettél?“ szólott Janku.

„A papnak a néppel kell tartania, nemzetem jogaiért, e szent földért, mely őseinké volt, míg a magyarok el nem rablátk, kész vagyok életemet is feláldozni“ felelt Bálint.

„Pedig én más egyébről álmodtam“ sohajtott Janku.

„Fel tehát a harcra! De mindenre a mi szent előtetek kérlek, kiméljete az ártatlanok vérért. Nincs azon fegyveren áldás, mely gyöngék és ártatlanok vérért ontja.“

„Bizd csak ránk vezér!“ szólott Axentye „s légy nyugodt.“ Míg magában: „ki kell irtani a kigő fajt, hogy magja se maradjon“ sziszegé.

Azután tanakodni kezdének. El lett határozva, hogy a seregek T. falvára összepontosíttatnak s később a V. pataki magaslatok felől intéznek berohanást. A míg tanakodtak óriási kínokat állottam ki. Hallottam ama terveket, melyeket nemzetem kiirtására kovácsoltak, retentő düh szállta meg keblemet. Egő homlokomat a hűvös pázsitra hajtám le s kinomban körmeimmel a földet ástam.

(Folyt. köv.)

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

— **Vidéki levél.** Háromszékmege. Nyujtód 1886. máj. 4. Főtisztelendő Szerkesztő Ur! Nagyon kérjük, sziveskedjék becses lapjaauk egyik rovatában, következő human irányu tudósításunknak egy kis tért engedni. Ké-

relmünket támogatja a fűdő szerkesztőségnek ismert nagylelkűsége, a jótékony czélok felkarolásában.

Nyujtódón a műkedvelő fiatalság, a mult april hó 4-én kelt és szétküldött „Meghívó“ értelmében a Nyujtódón szervezendő tüzoltó egylet javára és tüzoltó szerek beszerzésére czéljából rendezett műkedvelői előadást, april hó 26-án szép hallgató közönség jelenlétében megtartotta. A mint a helyi lapok közlék: „az előadás minden ízében oly jelesen sikerült, hogy az a műkedvelő fiatalság legnagyobb dicséretére válik.“

Ezen előadás alkalmából a fenn jelzett czélra nagylelkűen adakoztak: Nmltsgu Lönhart Ferencz erd. püspök 50 excája 10 frtot; az első magyar általános biztosító társulat nagy tekintetű Igazgatósága 25 frt; Ganz és Társa Budapestről 5 frt; Jakabos István telekkönyvvezető ur N. Kállóról 10 frtot.

Fogadják a nemeskeblű és nagylelkű adakozók mélyen érzett bajunk enyhítésére nyujtott kegyes adományaiért magunk és az érdekeltek nevében a legforrobb hálás köszönetünket. Midőn a nyujtói páratlan buzgalmu műkedvelő fiatalság a rendezőkkel egyetemlegesen az érintett ügyben csaknem vakmerőségnek látszó, — eme lépésnek megtételére határozta el magát; az anyagi érdekek megvédése mellett, mi már magában is elegendő indokulszolgálhatna, — egy magasabb, egy erkölcsi felsőbb tekintet is lebegett leiki szemei előtt. Igen. Az ember lelke a gyakori tüzesetek fürkészásénél megrendül a nyomorral szemben — és gondolata a bizonytalanság kétségbeejtő zatonnyán török meg — mert rendesen, — egy két eset kivételével, egy megfajthatlan talány előtt találja magát. Hangot adna gondolatainak és belső sejtelmeinek, de a bizonytalanság és emez égbe kiáltó bün nagyságának tudata és érzete, — még a vádtól is vissza riad, s így legtöbb esetben akár a véletlenség, akár az ördögi vad boszú, akár a biztosításokkal üzött üzérkedés legyen a tüzesetek okozója, — az akár-hogyan mezejtett nyomozások eredménye, — az elhamvasztott tárgyak füstjével a légbe száll. Községünkben rövid pár hét alatt 6 tüzeset volt. Szomszéd községünk Almás, most april 29-én, daczára a napali gyuladásnak, majdnem egészen a tüzmartaléka lön, mennyiben a fecskendő hiányában mintegy 70 épület hamvasztatott el. Ezt látva az ember lelke felháborodik s a kétségbeesés bizonyos nemével kiált segély után. Itt bármily okból származzanak is a mindig anyagi és erkölcsi veszedelemmel járó szerencsétlen tüzesetek; azoknak bizonyára legbiztosabb orvoszere: a vallás-erkölcsiség fejlesztése, határozott és erős jellemű egyénekből alakított tüzoltó egyletek szabályszerű szervezése és ezeknek jó tüzoltó szerekkel való felszerelése.

Ezen eszme lebegett és lebeg a nyujtói műkedvelő fiatalság s rendezők lelke előtt, midőn ezen irányban és e czélból a nyilvánosság elé kilépni s a nemes lelkek áldozatkészségét és anyagi támogatását igénybe venni s arra a még jelen és jövő junius havában tartandó műkedvelői előadások alkalmából továbbra is számot tartani, magának bátorságot vett. Azért az e czélra nyujtott és még nyujtandó fillérek a míg egyfelől bennünket örök hálára kötelezendenek; addig másfelől o y irányu törekvéseket támogatnak, melyeknek szükségessége naponkint nagyobb és nagyobb követelésekkel lép fel, s melyek a társadalmotól várják megoldásukat. „A r e n d e z ő s é g.“

I R O D A L O M.

— Megjelent és beküldetett dr. Bitá Dezső tudományegyetemi prorektornak „**A ker. vallás isteni eredete**“ czimű Horváth-féle jutalommal koszoruzott pályaműve harmadik átdolgozott kiadásban. Ritka tudományos munkának jut a szerencse a magyar theol. irodalom terén, hogy harmadik kiadásban fozoghatson közléken, már e körülmény is ajánlja a jeles művet. Az 554 lapra terjedő munka Vaszary Kolos pannonhalmi főapát urnak van ajánlva. Megrendelhető 2 frt. vagy 10 int. fejében csak szerzőnél Budapesten Vámházkörut 4. sz.

— Megjelent: „**Uj Magyar Irodalom**.“ Egyházirodalmi folyóirat. XVII. évf. áprilisi füzet. Szerkeszti Dr. Zádori János. — Tartalma: A szent-benedeki apátság alapító levele. — A halott égetésről. — A szabadkőművéség. — Utivázlatok Németországból. — Irodalom és művészet. — Vegyések. — Ara: egész évre 6 frt.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Püspök urunk ö nagyméltósága,** kinek jelen főpásztori körutja alkalmából való minél szívélyesebb és ünnepélyesebb elfogadásában — mint lapunkat előzetesen értesítik — az eddig meglátogatott esperesi kerületekkel méltán vezsenyez a terjedelmes udvarhelyi kerület, a pünkösdi ünnepeket Erdély kies fekvésű és történeti nevezetességű kegyhelyén, Csik Somlyón fozja tölteni, hogy az ezen alkalomból ott tartatni szokott népies búcsún jelenlehesse. honnan visszatérve Piskit fogja magas látogatásával szerencsétlenni, hogy az uj templom számára öntetett harangokat megszentelje.

— **A synodalis vizsga** az idevonatkozó püspöki körrendelet értelmében folyó hó 18-án tartatot; megjelentek rá Balázs János bánfihunyadi és Szabó György szentháromsági h. lelkészek, kik mindketten igen jó eredménnyel állották ki ezen vizsgálatot. — Gratulálunk!

— **Csödvizsgálat.** Az erdélyegyházmegyei papnöveldébe való fölveteli vizsgálatok a püspöki székhelyen f. évi julius 5-én délelőtt fognak megtartatni. Jelentkezhetnek a 6., 7. és 8. gym. osztályt végzett ifjak.

— **Nyilvános köszönet.** Az erdélyegyházmegyei r. kath. Növendékpapság Szal. Szt.-Ferenczről cz. magyar egyházirodalmi iskolájának ez évi tagjai hálatelt kebellet mondanak forró köszönetet fötisztelendő Balás János bánffy-hunyadi plebános urnak azon öt o. é. frtért, a melyet a nevezett iskola szükségéinek fedezésére nagylelkűen adományozni kegyeskedett. — Gyula-Fehérvár, 1885. május 19. Az iskola ez évi tagjai.

— **Szívesen vettük a meghívót** a budapesti növendékpapság magyar egyházirodalmi iskolájának 1885. május 23-án a papnöveldé I. emeleti dísztermében az intézeti énekkar szíves közreműködése mellett tartandó Alapítási Ünnepejére. Az alapítási ünnep előrajza: 1. Pápai hymnus. Feleitől. Énekli a kar. 2. Elnöki megnyitó beszéd. Tartja Várady Arpád. 3. Nyitány Rossini Tell Vámosából. Zongorán előadják Kriszt Jenő, Oberhammer

Károly. 4. A béke fedelme. Költemény. Irta Toldy Béla. 5. Hódolat a Szentatjának. Abbtól. Éneklí a kar. 6. A katakombák művészete. Irta és felolvassa Gyárfás István. 7. Dalnok imája. Zsakovszkytól. Éneklí a kar. 8. Merengés. Költemény. Irta Bálinth György. 9. Honi emlékeim. Magyar ábránd Székely Imrétől. Zongorán előadja Kriszt Jenő. 10. Jegyzői jelentés Tartja Prácsér Albert. 11. Elnöki befejező. 12. Rákóczy induló. Berlioz Hectortól. Zongorán előadják Kiss Béla, Kriszt Jenő, Oberhammer Károly.

— **Tanító egyleti ügy.** A csiki rom. kath. tanítóegyesület ez évi rendes közgyűlését június hó 5-én d. e. 9 órakor kezdődőleg Csik-Somlyón a volt megyeház nagytermében tartja meg, melyre az egyesületi t. tagok és a tanügy lelkes barátai tisztelettel meghívotnak. Tárgysorozat: 1. Ünnepeles „Veni sancte” melyen a megjelent tagok karban énekelnek. 2. A mult évi közgyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. 3. Felsőbbi leiratok tárgyalása. 4. Jegyzői pénztárnoki, könyvtárnoki és számadás vizsgáló bizottsági jelentés. 5. Pályamunkák bírálata. 6. A tanítói congressusra kidolgozott rételekről intézkedés. 7. Az alcsiki kör azon indítványa, hogy a tanító egyesület szétválasztassék és a járáskörök önálló egyesületté alakuljanak. 8. Esetleg egyesületi elnök és alelnök választása. 9. Jövő évi költségvetés megállapítása. 10. Indítványok. — Cs. Taploca 1886. május 16. Imre János, id. elnök.

SZÜTS ÉS TÁRSA

kath. könyvkereskedés, kép- és egyházi szerek műintézetében

BUDAPESTEN

Szt. Ferenczék Bazára 16. sz.

KAPHATOK: Teljes Ornátusok. Mismen dó ruhák. Reverendák. Lobogók. Zászlók. Nemvezetek. Szentségtartók. Kelyhek. Csillárok. Gyertyatartók Szobrok. Baldachinumok bármely rajz után s kivitelben. **Óltárok. Szószékek vagy templomok felszerelése** a legmagasabb kívánalmaknak megfelelőleg felvállaltatik. **Egyházitárgyak ezüstözése** vagy **aranyozása** a legjutányosabban eszközöltetik. **Keresztutú-, élet-, táj és genre olajszínyomatú képeink** keretben v. anélkül. **Olvasók. Érmek. Imakönyvbe való s elosztásra szánt szent képek** minden csak létező nemben. **Óltár és bármely képnek festését** akadémiái festők által művésziesen eszközöltetjük. Kath. könyvkereskedésünkben mindennemű **Missalék. Braviariumok, szertartási s tankönyvek. ifjúsági iratok tudományos s szépirodalmi művek.** Elismerő leveleink ezrei inteztetünk jó hírnevét s soliditását igazolják. **Arjegyzéket bárkinek kívánatra bérmentve küldünk.**

Horgany vonal.

Az osztrák-magyar kir. kormány nyal egyetértőleg

A legbiztosabb, legjobb és legolcsóbb ut **FIUMÉBÓL NEW-YORKBA**

Gőzhajó **INDIA** 2476 tonna **Elutazás** Fiuméből május 20-án.

Közvetlen utazójegyek és közvetlen podgyász felvétele és tengeri szállítólevelek **Budapestről és Magyarország** más főállomásaitól **Északameri-ka** bármelyik főhelységéhez.

Ezen társulat az egyedüli, melynek joga van **Magyarország főállomásairól** közvetlenül utijegyeket **Amerikába** való utazásra elárusítani.

Szállítások a **földközi-tengeren** közbe eső kikötők számára elfogadotnak.

Bővebb utasítást nyerni:

Adria-Compagnie által, valamint

BUDAPESTEN és FIUMÉBAN

Hoffmann S. és W.

Magyarország főigynökei Henderson Brothers által (Horganyvonal.)

Előnyös kereset.

Minden rangu állandó személyek, kik a törvény által megengedett állam és magán-sorsjegyek részletfizetés mellett eladásával (az 1883. évi XXXI. törv. cz. szerint) foglalkozni óhajtanak, igen előnyös feltételek mellett mindenhol felvétenek. Némi szorgalom esetében tőke és kockázat (risiko) nélkül havonta 100 egész 300. frt. könnyen kereshető. Ajánlatok a jelen foglalkozás megnevezésével intézendők a féléves váltóüzlet-társaság Adler és társához Budapestben.

Cristóf Ferencz-féle

Szobapadozat-fénymáz lak
szagtalan és gyorsan szárad.

Praktikus sajátágánál fogva és egyszerű kezelés-módja miatt igen alkalmas a szobapadozatok befestésére és lakirozására. — Mindenki maga kezelheti. — A lakirozott szoba **két óra mulva** már használható. Különbéféle színekben (fedő-festék) és szintelen is kapható (csak fényességet adva).

Próbák- és használati-utasiást kaphatni a raktárakban.

Vidéki raktára: Gyulafehérvárt. Idősb Misselbacher J. B.-nél

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, Dr. SZUCHY BÉLA, STRAUBERT ÖDÖN, Dr. VERESS FERENCZ.

Nyomatott a püsp. lyc. nyomda gyorsajtóján Gyulafehérvárt.